

ΟΙ ΚΟΣΜΟΙ ΤΩΝ ΟΝΕΙΡΩΝ*

Η πεταλούδα

ΣΥΧΗ μου καμαρούλα! Μέσα στους τέσσερες τοίχους σου κλεισμένος μόνος όταν ήμια, μου φαίνεται πώς η καρδιά μου πλαταίνει και γίνεται άλλη τόση, πώς τ' ανάστημά μου μεγαλώνει και φτάνει ως τ' αστέρια, κι απ' εκεί μιλεί με το Θεό. Ένα βράδυ επλάγιασα πολύ συλλογισμένο. Μά όταν έχει κανείς πολλή συλλογήσι καλύτερα να μη γύρη καθόλου σε προσκέφαλο.—Ξημερώνει.—Απ' τα γιαλιά του παραθύρου μου βλέπω τ' αστέρι της αύγης δειλό να ξεπροβάλλει. Στην κλίνη μου συλλαγισμένος ξαγρυπνώ με τα μάτια προσηλωμένα στ' ουρανό το στερέωμα. Το κρύο φως που αχίζει να ξαπλώνεται αβέβαιο δεν έχει τη δύναμη να σβύση τη λάμψη που χύνουν τρεμουλιαστά τ' αστέρια, και η άχτιδες που μου στέλνει ο αυγερινός παίζουν ανάμεσα στα ζουρασμένα βλέφαρά μου. Για λίγο που κοιμήθηκα είδα όνειρο πολύ ζωντανό. Άρχισε τόσο εύμορφα κι έτελείωσε με αγωνία που μ' έκαμε να ξυπνήσω τρομαγμένος. Κάθουμαι λοιπόν συλλογισμένος και κυττάζω μακριά το μενεξεδένιο Ύμνητό να κυλά στη ράχη του βαθεία σύννεφα που δεν τάχε άκομη φωτίσει η αύγη. Πίσω από τη ραχούλα του σιγά σιγά γίνετο έν άργυρο φως, κι άπάνω σ' αυτό τα σύννεφα έπερναν διάφορες μορφές.

Νά ένας δράκος, που προχωρεί άπειλητικός με βία σάν κάτι να θέλη να προφτάση. Παρα πέρα ένα παράξενο θηρίο, το παρατηρώ με περιέργεια τί όφρε, που άλλαζε κάθε λίγο. Έξαφνα ο δράκος έγινε μιá λυγρή κοπέλλα με ξέπλεκα μαλλιά. Για δέξ την με τί νάτι γέρνει στην άπλωμένη άγκαλιά ενός παληκαριού! Σε λίγο έχάθηκαν κι' οί δυό τους και στη θέσι τους ήρθε ένα μεγάλο πουλί με διάπλατα φτερά που σκέπασαν τον ουρανό. Ύστερα ο ουρανός άρχισε να ροδίζει με γκιρλάντες από τραντάφυλλα και μενεξέδες από τη μιá ως την άλλη άκρη, και από τα βαθεία και ρελανά χρώματα, σάν άρμονία που όλο δυναμώνει ως που ξεσπά με δύναν, ο ουρανός ξεεφάντασε με φωτιές και με διαμάντια, με άλλα χρώματα και χρυσές πλεξίδες. Ύστερα... να κι' ο ήλιος! Ο ήλιος που μεγαλώνει της καρδιάς και διώχνει τα στοιχεία. Ο ήλιος που με πρόφτασε μέσα στού κρεβατιού μου τη ζεστασιά. Έκρυψα το πρόσωπό μου μέσ' τα δυό μου χέρια, ο νους μου εφωτίστηκε κι' αυτός, κι' άρχίνησα να συλλογίζομαι τί όνειρο είδα.

Όνειρα γλυκά! Πόσες φορές ξηπνώντας μ' έκάματε να συλλογιστώ πόσο καλύτερα είσθε από την πραγματικότητα. Έτσι και τώρα σάν θυμήθηκα την Νεράιδα εκείνη του όνειρου μου που μ' έκανε για λίγο να πιστέψω και να έλπισω, σά θυμήθηκα τη μυρωμένη μέσ' στής πραιοινάδες λίμνη, την άτέλειωτη σάν την έλπίδα που δεν έχει άκρη, με της θερμές άχτιδες που μ' έλουσαν, ένας πόθος μ' εφτέρωσε να γράψω στίχους με τέτοια λόγια:

Σ. Π. Έκ μακροϋ φανταστικού διηγήματος του φίλου καλλιτέχρον κ. Β. Κοιτοπούλου δημοσιεύομεν την άρχην, μη επιτρέποντος άνυχως του χώρου όπως έν ένι φύλλον παράσχωμεν τοίς άναγνώσταις ήμων όλόκληρον τό ποιητικόν πεζογράφημα.

Λίμνη που σέ ύμνήσανε άθάνατες καρδιές
Στά ήσυχά σου τά νερά ξαπόστασαν για λίγο,
Με άλλα μάτια σέ θωρώ, γλ' γύρισε και διές
Τί κύματα που με βαρούν σ' έναν καϋμό που πνίγω.

Λίμνη βαθεία κι' άτέλειωτη, στά πράσινα νερά σου,
Παίζουν βουτώντας τά φτερά άξένοιστα πουλιά
Μάγώ μονάχος που περνά και βλέπω τη θωριά σου
Ξένη τη βροίχω κι' άχαρη, χωρίς άγάπη πιά.

Άδην' έρημη, Παράδεισο σέ θάρρενα ως χθές
Γιατ' είχα τον Παράδεισο μέσα εις την καρδιά
Τώρα μου φαίνεσ' άγρια, δέ χύνεις μυρωδιές
Μαζύ τες πήρε κι' έφυγε σ' άξέχαστη βραδιά.

Σιά βάθη σου αγνάνεψα, τον ίσκιό μου θωροζα
Μά πόσους ίσκιους άρα γε να δέχτηκες ως τώρα;
Έτσι στά βάθη μιās ψυχής που τά παρατηρούσα,
Πόσοι γά καθρεφτίστηκαν και σβύσανε στην ώρα;

Είδα λοιπόν σάν να βρισκόμουν πολύ μακριά και από τόπο και από χρόνο. Σάν να λέμε ήμουνα σε μιάν άλλη εποχή, μέσα σ' άλλους ανθρώπους που τους έχωριζον μεταξύ τους διαφορετικές ιδέες. Τότε η άρχοντιά της γέννησεως είχε όλη την δύναμη, και την άρχοντιά του νου και της ψυχής δεν την λογαριάζουν πολύ. Σ' αυτό τό μέρος οί όηγάδες του τόπου εκατοικουσάν σ' έρημικά παλάτια κρυμμένα μέσα σε λόγγους και φρουρημένα με σιδεροφορεμένους ανθρώπους, οί άλλοι, ο μικρός κόσμος, από μακριά τους θεωρούσαν σάν ανθρώπους των παραμυθιών και της βασιλοπούλας τη θωριά πουταν κλεισμένη μέσα μόνο τον ίσκιό της έβλεπαν: Ήταν εποχή που δεν είχε άκόμα φωτίσει τον νου τό γλυκοχάραγμα και τά στοιχεία κι' οί δράκοι γυγνούσανε τη νύχτα στής στράτες και τά μονοπάτια, ήταν εποχή που η άχτιδες της σκέψεως εύρίσκοντο κρυμμένες εις τό κεφάλι π' άγρυπνοϋσε στη χαμηλή τη στέγη, ένφ' στά υπερέφανα παλάτια με τούς μελανιασμένους πυργους, τό σκοτάδι της ψυχής έβασίλευε πέρα πέρα.

Ο Ήλιος, την ώρα εκείνη που βρέθηκεν είχε προσπεράσει τό μισουράνημά του και κατέβαινε σιγά σιγά στά βάθη νά κρυφτή. Εκείνη την ώρα η άχτιδες του πλαγιαστές έστελναν τελευταία φίλα στην άταπειρήνη του, τη φύσι, για να της εύχηθούν την καλή νύχτα. Σε τέτοια ώρα όταν η άχτιδες του στρώνουν χρυσό σεντόνι στην επιφάνεια των νερών και παίζουν γλυστρώντας μ' αυτά, όταν στού δάσους την έρημιά περνούν σά λόγχεις άνάμεσα απ' τά δέντρα, σ' εκείνον που τες παρατηρεί του άφίνουν μιá μελαγχολία σάν κάτι να χάνη για πάντα.

Την ώρα λοιπόν αυτή εύρέθηκα μπροστά σε μιá λίμνη που τά βαθεία της τά νερά ήταν ήσυχα και γυαλιστά: τίποτα δεν έτάρατε την ήσυχία τους. Τά δένδρα πυκνά έδειχναν μεσ' στής άκρες, των νερών τά καταπράσινα κλωνιά τους και στην ύψη επιφάνεια τραγύρω έξημιάζαν όσάν κροσούς. Καμμιá πνοή δεν έρρουτίδωνε τά ήσυχά εκείνα νερά, κανένα φύσημα δεν έκινούσε κανένα κλωνάρι, μόνο με τό βασίλειμα του ήλιου άρχισε άρρή να τραγουδή ο έρημοψάλτης, τό μελαγχολικό τ' άηδόνι, και κάθε τόσο άλλαζε και κλωνάρι.

Άηδόνι μου συμπαθητικό, γιατί κέγώ να μη γεννηθώ σάν εσένα, ναρθώ σιμά στο ίδιο το κλωνάρι σου, να πουμ με τό ίδιο τής άγάπης τραγουδι; Γιατί να βρεθώ σ' αυτήν εδώ την έρημιά και ν' απλώνω τά χέρια μου σε ίσκιους που με φεύγουν; Γιατί η λαλιά

μουν να μη βρίσκει άλλον αντίπαλο απ' τοῦ βορηᾶ το σφύριγμα, ποῦ βιαστικὸς σχίζει το δάσος· καὶ περνά; Κι' ἔχει ποῦ ἔλεγα γιατί; γιατί; μοῦ φάνηκε σαν ν' ἀκουσα μιὰ γλυκολάλητη φωνή καὶ τὸ κεφάλι σήκωσα σάν λάφι τρομαγμένο. Σὲ λίγο δὲν ἄγρησε νὰ ξεπροβάλλῃ παραμερίζοντα; τὰ σχοῖνα μιὰ Νεραΐδα ὡσάν πλάσμα τοῦ ἀφροῦ, ὡσάν ἀπάτη τῶν αισθήσεων, ἡ ἰδανικὸ τοῦ ἀνθρώπου ποῦ ἡ ἐπιθυμία του γεννᾷ χωρὶς στή γῆ τὸ ταῖρι νὰ μπορέσῃ νᾶβρῃ.

Πῶς νὰ τὴν παραστήσω; Με τὶ λόγια νὰ πῶ τὴν ἐντύπωσιν ποῦ μοῦκανε σάν πρωτοφάνηκε κυνηγώντας πεταλοῦδα. Ποιὸς μπόρεσε ποτὲ νὰ περιγράψῃ, καὶ νὰ φτάσῃ, ἀλήθεια, τὴ λάμψι ποῦ σκορπᾷ ὁ ἥλιος; τὴ μυρωδιά ποῦ χύνουν τὰ τριαντάφυλλα; τὴ γλύκα τῆς λαλιάς πῶχει τ' ἀηδόνι; Κανεῖς, κανεῖς ποτέ. Ἐστὶ κέγῳ δὲ θὰ μπορέσω νὰ περιγράψω τὴ δύναμι τῶν ματιῶν τῆς ποῦ με τραβοῦσαν σαν μαγνήτης ἀπὸ κεινὴ τῇ στιγμῇ.

Ὁ ἥλιος ἔρχινε τελευταίε· σαϊτιὲς σιὰ στυλβωμένα τὰ νερά, ὅταν λαχανιασμένη ἀπὸ τὸ τρέξιμο, ἐφθασε στὴ λίμνη. Ἀπὸ κοντὰ τὴν εἶχε καὶ τὴν πρόφτασε, μὰ σάν ἐκοντοζύγωσε στὴν ἄκρη τῆς λίμνης, ἡ πεταλοῦδα ἐπροσπέρασε περήφανα, καὶ σάν νὰ ἐννοιωθε πῶς ἦτανε πιά σίγουρη, ἀργὰ ἀργὰ τὸν ἴσκιό της καμάρωνε μέσα εἰς τὰ βαθειὰ νερά.

Πάει πιά! ἐφώναξε. Καὶ μ' ἀπελπισία καὶ με πείσμα ἐχτύπησε τὰ χέρια της. Ἀπ' τὸ θυμὸ της ἔσκυψε, πήρε μιὰ πέτρα, καὶ κατὰ πάνω της τὴν ἔσυρε. Ὑστερα σκυμμένη ἐμπρὸς στὴ λίμνη ἐτίραξε τὴν πεταλοῦδα ποῦ φρενε ἀξένοιαστη.

Ἀπὸ τὴν πέτρα, ἐταράχτηκε τῆς λίμνης ἡ γαλήνη καὶ στὸν κλονισμό της τὰ στεφάνια κυνηγώντας τὸνα τᾶλλο ἦρθαν καὶ ξεψύγησαν σὰ πόδια μου σιμά.

Γιατί καὶ πῶς εὐρέθηκα κοντὰ της δὲν τὸ συλλογίστηκα. Ἐνα μονάχα ἐνθυμοῦμαι, πῶς σὲ λίγο ὁλόρθος κι' ἄλαλος ἐστάθηκα ἐξοπίσω της κρατώντας τὴν ἀναπνοή μου. Φοβοῦμαι νὰ ταράξω τοῦς στοχασμοὺς της ὅπου ἔκαμε σιωπηλὰ ἐκείνη τῇ στιγμῇ, κι' ἐπερίμενα ὡς ποῦ νὰ ἐλθ' ἡ ὥρα νὰ γυρίσῃ κατὰ μένα.

Πεντάμορφη τῆς ἐρημιᾶς αὐτῆς βασίλισσα, ἔχω κι' ἐγὼ μιὰν ἐρημιὰ μεστήν ψυχὴ ποῦ δὲν τὴν ἐκατοίκησε κανεὶς ποτε ἀκόμη. Σκύψε κι' ἴδ' ἐμέσα σ' αὐτήν, κι' ἂν ἤθελες νὰ χτίσῃς ἐδῶ μέσα τὸ παλάτι σου στέρεο, ἀκλόνητο, μὲ κρυσταλένιες πέτρες, ἐγὼ θὰ ἐγινόμουν σκλάβος σου ἀλύτρωτος, αἰώνια τὴ θέλῃσι σου νὰ δουλεύω.

Μέσα στὸ βάθος τῶν ματιῶν σοι τὸ ἀμέτρητο βλέπω τῆς νύχτας τὴν ἀγριάδα καὶ μὲ τρομάζεις, μικρούλα μου, μὰ ἀπὸ τὰ κοραλένια χεῖλάκια σου βγαίν' ἡ ζωὴ λαχταριστὴ, καὶ τῆς λαλιάς σου ἡ γλύκα δίνει τῆς μέθης τὴν ἡδονή. Μπρὸς στὴν περισσὴν χάρι σου λιγοῦν τὰ γόνάτά μου καὶ τὰ λόγια μου σταματοῦν στὰ χεῖλῃ μου ἀπάνω. Ἄν ἤθελες δεχθῇ ἀπὸ μένα δύο λογάκια τῆς ἀγάπης; θὰ γινόμουν ἀχώριστος, μὲ τὴν σκιά σου ἕνα. Μὰ πές μου πῶς βρέθηκες ἐδῶ σὲ τόση ἐρημιᾶ; Πῶς λένε τὸνομά σου, ποιὸς ἐπλασε τὸ φαφουρένιο σῶμα σου, ποιὸς τούδωσε τὸ φῶς; Πές μου νὰ μάθω;

— Κάθε λουλουδί ποῦ σκύβεις νὰ τὸ μυρισθῇ; θὲ νὰ σοῦ πῇ τὸ ὄνομα μου. Ἐλδα μὲ λένε, κι' ἔχω γιὰ παλάτι μου τοῦ ὑπερήφανου ἀετοῦ τὴ φωλιά ὅπου δὲ φτάνει ἡ ματιά σου. Δὲν ἐπλανήθηκα δὴ πέρα μόνῃ μου, μὲ σήκωσε ὁ Ζέφυρος; στ' ἀνάλαττα φτερά του, καὶ τοῦ βορηᾶ ἡ ἄφθαστη ὁρμὴ θὰ μὲ ξαναγυρίσῃ στὸ μακρινὸ παλάτι μου; ὁ κόσμος ὅλος μ' ἔμαθε γονατιστὸς νὰ προσκυνᾷ στὴ θέλῃσι μου, ὅπως καὶ σὺ τὸ ἴδιο ξέρεις, μὰ τὰ εὐμορφα τὰ λόγια ποῦ μου λές ποτὲ δὲν τάχω νοιώσει καὶ δὲ ξέρω τὴ ἀξίουν. Ἀγάπη; Τί θὰ πῇ ἀγάπη; Ἐξήγησέ μου, θέλω, εἶμαι περίεργη νὰ μάθω. Μέσα στῆς ἀρχοντιάς; τὰ παλαιὰ βιβλία, ποῦ δίδουνε τῆς μακρινῆς ἐποχῆς τὴν πρώτη μου γεννὰ ὅπου οἱ νόμοι γράφουνε τί πρέπει νὰ γνωρίζω γιὰ νὰ κρατῶ ψηλὰ τῆς γεννήσεω; τὸ μεγαλεῖο καὶ τὸ βασίλειο νὰ κυβερνῶ, δὲν εἶδα νὰ λένε τίποτε γι' αὐτήν. Εἰπές, μου, γιατί μ' ἀγαπᾷς;

— Ὁ ἀγχιολούλουδο παρθένο τοῦ βουνοῦ, κανεὶς λοιπὸν δὲν ἔσκυψε ποτὲ ἐξέψιγλὰ στὴν ἄφθαστη κορφῇ σου νὰ μυρισθῇ τὸ βάλαμο πῶχεις βαθειὰ στὰ φυλλοκάρδια σου; Δὲν ἐννοίωσες ποτὲ μιὰ σπῖθα νὰ θερμάνῃ τὴν ψυχὴ σου ὡς ποῦ ἡ σπῖθα νὰ γεννᾷ φωτιά καὶ νὰ ξεσπάσῃ μονομιᾶς σὲ πυρκαϊᾶς ἀναλαμπή;

Καὶ τότε, ἀλλοίμονο στὸ δόλιο ποῦ θὰ βρεθοῦν δύο δροσάτα χεῖλῃ νὰ τὴν σβύσουν. Ἀλλοίμονο καὶ τρισαλλοίμονο, εἶναι μεγάλο τὸ κακὸ κι' ἀγιάτρεντος ὁ πόνο; ὡς ποῦ νὰ σβύσῃ μαζίν μὲ τὴ ζωή.

— Ὡ ναί, ἐπανελάβεν ἐκείνη, εἶναι μεγάλο τὸ κακὸ σ' ἐκείνον ὅπου τύχῃ. Ναί, θέλω τὴν ἀγάπῃ σου ὅπως τὴν νοιώθεις, νὰ με κυττάξῃς στ' ἀφθαστὰ τὰ βάθη τῶν ματιῶν μου καὶ νὰ προφταίνῃς τὴ σκέψι μου, νὰ πέρνῃς τὴ δροσιά ἀπὸ τὰ χεῖλῃ μου σταλαγματιά σταλαγματιά, νὰ λιγοστεύῃς τὴν περισσὴ φλόγα τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐνωμένοι οἱ στεναγμοὶ μας νὰ περνούν τὰ σύννεφα, νὰ φτάνουνε τ' ἀστέρια, καὶ νὰ πέρνουνε τὴ λάμψι τους. Καὶ ὕστερα..... ὕστερα.... Ἄ! νὰ ἡ πεταλοῦδα! ἡ πεταλοῦδα πάλι....

Καὶ μονομιᾶς ἐγλύστρεψε τὸ χέρι της ἀπὸ τὰ χέρια μου ποῦ τὸ σφιχτοκρατοῦσαν καὶ ἀρχίνησε νὰ τρέχῃ.

Ἀχ, πεταλοῦδα μου κακιά μὲ τὰ ὀλόχρυσά φτερά, ποῦ σὺ ἦσουν ἡ αἰτία ποῦ πέταξ' ἡ ἀγάπῃ μου. Σιμά μ' αὐτὴν ἐλπίδες, ὄνειρα καὶ πόθοι μακρινὰ ἀπὸ μέ. Ἐνόμισα πῶς ἤθελ' ἐπιστρέψῃ καὶ περίμενα, μὰ σάν ἐνόμισα πῶς ἡ περπατησιά της ὁλοένα κι' ἀκουότανε μακρύτερα, τινάχτηκε μ' ἕνα σπασμὸ ἀπὸ τὴ θέσι μου σάν τὸ πουλὶ ποῦ τὸ ξαφνιάζουν καὶ νὰ πετάξῃ ἐτοιμάζεται, ἔρριξα μιὰ ματιὰ τριγύρω μου κι' ἀρχισα νὰ τρέχω.

Β. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ ἡθοποιὸς τῆς Γαλλ. κωμωδίας Μπαρτέ εις τὴν «Ἀντιγόνην»